

Checklist bij het nemen van bezuinigingen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het onderbouwen van de ramingen in hun begrotingen. Bij nog te realiseren bezuinigingen, ombuigingen, stelposten, taakstellingen (hierna bezuinigingen genoemd) betekent dit dat deze goed onderbouwd moeten worden. Wij vinden een bezuiniging reëel als deze concreet, haalbaar en tijdig te realiseren is. Om daarbij te helpen hebben wij onderstaande checklist opgesteld. In de bovenste tabel staat beschreven wat wij een goede onderbouwing vinden. De onderste tabel bevat een checklist met vragen die u uzelf kan stellen bij het nemen van bezuinigingen.

Deze checklist is bedoeld om te helpen bij het opstellen van bezuinigingen en om verassingen voor uzelf en ons als toezichthouder te voorkomen bij de beoordeling van de realiteit van de ramingen in de begroting. Een soortgelijke checklist hebben wij in februari ook aan alle Zuid-Hollandse gemeenschappelijke regelingen (GR'en) gestuurd. Wanneer uw gemeente rekening houdt met bezuinigingen bij GR'en dan is het belangrijk dat deze vastgesteld zijn door het algemeen bestuur van de GR.

Heeft u vragen of twijfels over (specifieke) bezuinigingen en hoe wij vanuit financieel toezicht hiernaar kijken, ga dan tijdig het gesprek aan met uw toezichthouder.

Hoe onderbouw je de bezuinigingen?

Geef aan op welk programma de bezuiniging betrekking heeft (*concreet*).

Geef aan welk bedrag voortvloeit uit de maatregel (*concreet*).

Geef aan hoe de bezuiniging wordt gerealiseerd:

- wat gaat de gemeente anders doen? (*haalbaar*)
- waarom en hoe heeft de gemeente hier invloed op? (*haalbaar*)
- welke aannames liggen daaraan ten grondslag en kun je die onderbouwen? (*haalbaar*)
- waarom lukt dit binnen het aangegeven tijdspad? (*tijdigheid*)

Vragen die u uzelf kunt stellen bij het nemen van bezuinigingen

Concreet en haalbaar

Worden bij de besparing concrete acties en maatregelen genoemd?

Wees specifiek in de bezuiniging die wordt doorgevoerd en de besparing die deze oplevert.

Komt de besparing logischerwijs voort uit de genomen maatregel? Is het bedrag te onderbouwen of is het genoemde bedrag een streven?

Laat duidelijk het verband zien tussen bedrag en maatregel: geef geen streven op als besparing maar koppel een realistische schatting aan een concrete actie.

Welk deel van het budget omvat de besparing?

Hoe zeker is het dat de actie leidt tot de gewenste besparing? Zijn er risico's die een obstakel vormen voor het behalen van de besparing?

Neem een te onzekere besparing niet op in de ramingen. Neem eventuele risico's op in de risicoparagraaf.

Tijdigheid

Hoeveel tijd is er nodig om de maatregelen te treffen die gaan leiden tot de besparing?

Zijn de maatregelen niet voor het begin van het jaar te nemen? Neem de besparing dan niet of slechts deels op.

Is er een ingroeipad voor de besparing of is de besparing direct volledig te behalen?

Zijn er obstakels waardoor het tijdspad eventueel vertraagd kan worden?	Pas de ramingen aan op een eventueel ingroeipad. Risico's die kunnen leiden tot een vertraging in uitvoering neem je op in de risicoparagraaf.
Juridische restricties	
Zijn er verplichtingen en/of overeenkomsten die ons beperken in het uitvoeren van de maatregelen?	Juridisch niet haalbare besparingen zijn per definitie niet reëel. Houdt daarom rekening met lopende contracten en actuele wet- en regelgeving. Maak je extra kosten door het verbreken van overeenkomsten? Trek deze lasten dan af van de geraamde besparing.
Wat zijn de kosten voor het eventueel omzeilen van die verplichtingen en/of verbreken van overeenkomsten?	
Moet ik rekening houden met wettelijke verplichtingen? Mag ik deze activiteit wettelijk stoppen of versoberen?	
Flexibiliteit van de ramingen	
Zijn er personele lasten die blijven voortbestaan wanneer de activiteit stopt?	Op doorlopende lasten kan niet zomaar bespaard worden. Geef duidelijk aan waar doorlopende lasten ondergebracht worden.
Zijn er andere doorlopende lasten die niet verdwijnen bij invoering van de maatregel? Hebben we deze buiten de besparing gelaten?	
Effect op andere ramingen	
Is er een kans op een 'waterbed-effect' waarbij hogere lasten elders in de begroting optreden door verlaging van deze post? Kan het stoppen of versoberen van deze activiteit in de toekomst juist tot meer lasten leiden?	Bent u (vrijwel) zeker van extra lasten op andere velden? Neem deze dan op in de begroting en maak dit kenbaar in de toelichting op je besparingen.
Zijn er frictiekosten die komen kijken bij het doorvoeren van de maatregel?	Is er een risico op hogere lasten? Neem dit risico dan op in de risicoparagraaf.
Zijn er gemaakte investeringen die je 'verliest' door te besparen? Wat zijn de extra lasten wanneer je deze taak later toch weer zou willen oppakken?	Denk op de lange termijn en overweeg goed of een besparing niet in de toekomst tot hogere lasten kan leiden.
Wat zijn effecten op lopende investeringen?	
Bezuinigingen bij gemeenschappelijke regelingen	
Zijn de bezuinigingen vastgesteld door het algemeen bestuur van de GR?	De bijdrage aan GR'en behoren tot de verplichte uitgaven. Gemeenten kunnen niet afwijken van de bijdrage die door het algemeen bestuur is vastgesteld. Dit betekent ook dat bezuinigingen op GR'en niet reëel zijn als deze niet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld.
Zijn de bezuinigingen reëel bevonden door de toezichthouder?	
Tot Slot	
Hoe gaat u de voortgang van de besparing monitoren?	Houd gedurende het jaar goed de vinger aan de pols hoe de besparingen lopen. Pas gedurende het jaar ramingen aan waar nodig.
Heeft u een 'Plan B' mocht de besparing niet gerealiseerd worden?	